

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. Solvuntur varia Dubia circa tres Jejunij conditiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

in Choro tempore Quadragesimæ dicantur manè ante comestio-
nem, ut sic primævæ consuetudinis Ecclesiæ memoria retinea-
tur. Sed quia de istis tribus Jejunij Ecclesiastici conditionibus spe-
ciales occurrunt difficultates, hinc sic

Q U Æ S T I O II.

Solvuntur varia Dubia circa tres Jejunij con-
ditiones.

Dispensatus 13.
circa esum
carnium, an
possit bis
comedere?

QUæritur I. circa primam Jejunij conditionem, An di-
spensatus circa esum carniū, censeatur dispensatus
ad non jejunandum, ita ut possit sæpius de die come-
dere? Resp. cum Mastro *disp. 12. Theol. Mor. num. 6.* diversas
quoad hoc dubium esse Doctorum sententias.

Sententia
negativa
multorum,

14. Et quidem negativam sententiam non pauci tenent, ut
Graffeus, Petraza, aliique plures; quam sententiam amplectun-
tur etiam Lessius, Reginaldus, Cajetanus, Navarrus, & multi
alii, loquendo de casu illo, quo quis dispensatus est in esu carniū
non ratione debilitatis naturæ, sed quia à piscibus abhorret, aut
hi ejusdem temperamento nocere solent. Rationem dant: quia
præceptum Ecclesiæ, quando non potest servari in totum, nihil-
ominus in parte, quæ servari potest, servandum est, *arg. c. Cùm
dilecti. de Dolo & contumac.* Idem suadetur per simile: nam qui
non potest recitare totum Breviarium, potest tamen recita-
re partem, tenetur ad recitandam partem, prout alibi (a) di-
ctum. Sic etiam, qui est dispensatus in duplici refectioe, non id-
circo est dispensatus in esu carniū. Confirmatur: quia, quan-
do quis est dispensatus in esu carniū non ratione suæ debilita-
tis, sed quia à cibis jejunalibus abhorret, nulla subest causa, cur
gemina comestio concedatur; ergo saltem tunc ea erit illicita:
nam dispensatio sine causa non valet.

(a) Tract.
6. Dist. 1.
p. 83.

Affirmativa
probabi-
lior.

15. Affirmativa nihilominus sententia est probabilior, at-
que inter Doctores communior, quam tenent Toletus, Diana,
Tamburinus, Azorius, Filliucius, & Mastro, citans plures alios.
Ratio est: quia abstinentia ab esu carniū est de substantia Je-
junij Ecclesiastici; ergo qui dispensatus est quoad comestionem
carniū, eo ipso est dispensatus à Jejunio, & consequenter pote-
rit bis vel sæpius comedere; cùm sublatâ substantiâ Jejunij, cen-
seatur solutus à lege Jejunij. Et per hoc patet ad rationes prio-
ris

ris sententiæ, quæ solùm urgent in illis casibus, quibus præceptum Ecclesiasticum potest servari quoad suam substantiam saltem ex parte, licet non ex toto: quod non fit, neque concessâ comestione carniû fieri potest in Jejunio Ecclesiastico.

16. Quæritur II. quantum attinet alteram conditionem Jejunij, An semel tantum in die Jejunij comedens, sed tot cibus Quadragesimalibus ventrem replens, ut nullam carnis afflictionem sentiat, quinimò gulæ indulgeat, violet Jejunium Ecclesiasticum? Ratio dubitandi est: tum quia Jejunium Ecclesiasticum est actus Temperantiæ: atqui talis actus Temperantiæ in proposito non intervenit, ob excessum illum, qui degenerat in gulum, vel etiã ebrietatem. Tum quia parum refert, quid de æquipollentibus fiat: atqui talis una excessiva comestio potest æquivalere duabus vel tribus alijs comestionibus; per quas utique frangeretur Jejunium Ecclesiasticum. Tacentur aliæ rationes, quas ponit Covarruvias *lib. 4. var. Resolut. cap. 20. num. 11.*

Jejunium Ecclesiasticum an violet, replens ventrem cibus Quadragesimalibus? Ratio dubitandi.

17. Resp. cum Reginaldo *lib. 4. cap. 14. n. 163.* Cajetano, Medinã, & alijs, quamvis talis perdat meritum jejunij in totum, vel in partem, simulque peccet juxta qualitatem excessûs (etiam mortaliter, si excessus tam magnus sit, qui in non jejunantibus culpam mortalem induceret:) nihilominus is non judicabitur ab Ecclesia transgressor jejunij, neque ex eo capite punietur à Deo, sed ex alio, quia videlicet peccavit peccato gulæ; aut, si excessit in nimio potu, peccato ebrietatis. Ratio est: quia talis non agit contra substantiam jejunij Ecclesiastici; nam Ecclesia solùm præcipit abstinentiam à carnibus, & à secunda refectione, atque ut ante certum tempus non fiat refeccio; quæ omnia in casuposito observantur.

Resolutio Quæstionis.

18. Ad rationes dubitandi, & earum primam dicitur, Jejunium Ecclesiasticum dici actum Temperantiæ, non quòd Ecclesia illum præcipiat ut modificatum omnibus conditionibus virtutis Temperantiæ, sed ut modificatum ad minimum saltem tribus jam enumeratis. Neque obstat, quòd Ecclesia præcipiens jejunium, intenderit corporum nostrorum castigationem. Resp. enim, hoc parum urgere: quia finis præcepti non cadit sub præcepto, ita videlicet, ut finis ipse præceptus esse censetur. Deinde ejusmodi castigatio intervenit in proposito saltem per hoc, quòd fiat abstinentia à carnibus, atque secundâ refectione: aliæ verò mortificationes sunt quidem saluberrimæ, atque à SS. Patribus passim commendatæ, ex tamen non cadunt sub specia-

Solvuntur contraria.

præcepto Jejunij Ecclesiastici, ut dictum. Ad alteram instantiam negatur minor: etsi enim unica illa comestio possit æquipollere pluribus quoad quantitatem ciborum sumptorum, non tamen pluribus æquipollere quoad multitudinem refectioinum; quia semper manet unica refectio.

Sæpius in die Jejunij comedens carnes, peccat toties, quoties comedit?

19. Quæritur III. An qui sæpius comedit in die Jejunij, toties peccet, quot sunt comestiones? Resp. I. Quando in die Jejunij comeduntur cibi vetiti, utpurà carnes, toties peccatur contra præceptum Jejunij, quoties distinctis comestionibus manducantur tales cibi. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia in præcepto Jejunij duo includuntur, quorum unum est simpliciter negativum, scilicet ne comedantur cibi vetiti; alterum verò affirmativum, nempe ut quis unicam refectioem, & quidem non nisi tempore debito sumendâ, contentus sit: atqui per quamcunque carniû comestionem semper violatur præceptum Jejunij, quatenus est negativum; ergo etiam toties peccatur, & quidem mortaliter, nisi excuset levitas materiæ. Et hoc ultimum idcirco additur, quia negari non potest, in proposito dari posse peccatum veniale ob levitatem materiæ: ut si de cibis vetitis comedatur duntaxat modicum quid, purà in quantitate unius unciz, vel (ut aliqui volunt) duarum unciarum.

Et quidem mortaliter, nisi excuset levitas materiæ; quare?

Quid, si sæpius quis comedat cibos licitos?

20. Resp. II. Qui verò sæpius in die comedit cibos ceteroquin licitos, peccat solum per secundam comestionem contra præceptum Jejunij, non verò per tertiam, vel alias subsequentes, Ita Maltrius *loc. cit. n. 9.* cum communiori & probabiliori Doctorum, contra Medinam, & paucos alios. Ratio est: quia præceptum Jejunij non obligat ad impossibile: atqui positâ jam secundâ comestione, quamvis culpabili, impossibile est, ut quis unicam tantum refectioem contentus sit; ergo ad hoc amplius non obligat; & consequenter fit peccatum contra legem Jejunij in secunda tantum refectioem, non autem in alijs sequentibus. Dicitur, *contra legem Jejunij*: nam per subsequentes comestiones potest quis peccare contra Temperantiam, licet non contra præceptum Jejunij.

Solvuntur instantiæ.

21. Nec dicas, Præceptum Jejunij est de unica tantum refectioem: atqui toties quis agit contra hoc præceptum, quoties ultra unicam refectioem comedit interpolatis vicibus; ergo etiam toties peccat. Resp. negando minorem: quia post secundam illicitam comestionem præceptum Jejunij de unica tantum refectioem, seu potius, ut quis unam duntaxat refectioem

con-

contentus sit, amplius servari non potest, sicque quoad hoc cessat eius obligatio,

22. Nec obstat, quod quis saepius comedendo carnes in die Jejunij, saepius peccet; sicque a pari etiam plures sumendo refectioes videatur saepius peccare. Resp. enim negando consequentiam, & paritatem. Disparitas est: quia praeceptum de non comedenda carne est simpliciter negativum, obligans semper & pro semper in die Jejunij, potestque post primam comestionem carnis adhuc pro reliqua diei Jejunialis parte servari. Praeceptum verò de suranda una solum refectioe, non obstante, quod etiam primam fronte videatur negativum, nihilominus remelius considerata est affirmativum, obligans, ut jejunans sit unica comestione contentus; & hoc post secundam comestionem est observatu impossibile.

Differentia inter praeceptum de non comedenda carne, & non sumenda secunda refectioe.

23. Quæritur IV. Quid censendum de Collatione vespertina? & I. Collatio vespertina, quæ prioribus saeculis ignorabatur, posterioribus hisce saeculis ob corporum infirmitatem, quæ Mundo senescente semper magis magisque augetur, & alijs rationabilibus de causis, ex generali consuetudine, & tacito consensu Ecclesiae, in modica quantitate permixta est, ac licita. Ita communis. Et hanc Doctores non refectioem, sed refectiunculam duntaxat, per quam jejunium non solvitur, appellandam censuerunt, utpote in parva solum quantitate sumendam.

Collatio vespertina, an permixta?

24. Resp. II Quantum cibi in tali refectiuncula, seu Collatione, licitum sit sumere, non tam facile est determinare; & forsitan aliquibus de hoc disputantibus illud D. Hieronymi dictum quadrat, quod refertur can. Gloria. 12. q. 2. *Plenus venter facile de jejunij disputat.* Referam igitur praeicipuas, & probabiliores sententias Doctorum, saltem in hoc convenientium, quod refectiuncula illa (ut ipsum nomen demonstrat) debeat esse modica, ne transeat in coenam vel semicoenam.

Quantum cibi in ea sumere liceat?

25. Et quidem Filliucius tract. 27. c. 2. n. 32. ait, in hac refectiuncula quatuor, quinque, vel ad summum sex uncias sumi posse, ut volunt (inquit) plerique ex Recentioribus. Unde ultra sex uncias (*Uncia est duodecima pars assis, sive unius librae: sed libra aromataria est major quatuor uncias, & continet triginta duas semiuncias*) inciperet refectiuncula deficere a debita mensura, & accederet ad peccatum, levius vel gravius, juxta qualitatem excelsus,

I. Sententia, certas uncias admittens. Uncia, quid?

II. Sententia, id determinandum eensens pro varietate circumstantiarum ;

26. Deinde alij asserunt, non posse taxari, seu determinari certam pro omnibus jejunantibus quantitatem cibi pro Collatione vespertina, sed eam variam esse posse pro varietate tum personarum ; uti videre est in provecioribus ætate, infirmis, nobilibus personis, qui pluribus epulis & delicatioribus assueti sunt : tum locorū ; uti accidit in frigidis regionibus, ubi major Collatio conceditur, quàm in callidis : tum exercitij & laboris, in quo quis occupatus est, vel defatigatus. Nam quia hujusmodi labor quandoque totaliter excusat à Jejunio, pariter existente aliquâ rationabili causâ, v. g. laboris, studij, aut hujusmodi, aliquid ultra consuetum sumi potest in Collatione.

Vel admitrens quartam partem justæ cœnæ,

27. Quòd si regulam quandam generalem etiam circa hoc petas, respondet Reginaldus *lib. 4. n. 185.* & post eum Layman *lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 9.* ordinariè loquendo, & nisi aliqua causa justa excuset, v. g. laboris, infirmitatis, &c. non esse notabiliter excedendam quartam partem eorum, quæ jejunanti spectatâ suâ complexione sufficerent ad ordinariam cœnam : alioquin enim quis semicœnaret.

III. Sententia, ad consuetudinem locorum recurrens,

28. Alij verò, ut Bonacina *punct. 3. de Jejunio, n. 2.* citans Tôletum, & alios, asserunt, hanc regulam esse desumendam ex consuetudine in singulis Regionibus receptâ : nam refectiuncula ista est per consuetudinem introducta ; ergo sumi potest juxta limites receptæ consuetudinis. Cavendum tamen, ne tanta cibi quantitas sumatur, ob quam collatio transeat in cœnam, vel quasi cœnam.

In Collatione an etiam qualitas ciborum sit attendenda?

29. Resp. III. Utrum in refectiunculâ illâ non tantùm quantitas, sed & qualitas ciborum sit attendenda, rursum diversæ sunt sententiæ ; in praxi tamen tum recepta locorum consuetudo, tum aliæ circumstantiæ erunt attendendæ.

Sententia.

30. Prima pars de diversitate sententiarum inter Doctores. ex eo patet : quia plerique Doctores pro Collatione solùm admittunt leviuscula ciborum genera, quæ parùm nutriant, & potiùs ad sitim extinguendam deserviant : ut sunt herbæ, poma, uvæ, & hujusmodi fructus arborum, nec non & aliqua ex saccharo confecta. His tamen ex communi usu, vel in defectum fructuum, vel ne hi soli noceant, panem addi posse concedunt, non obstante, quòd panis plurimùm nutriat, famémque depellat : cibos autem, qui communiter inter fercula apponuntur, ac juscula cocta ex pane, & hujusmodi, nisi adsit alia causa excusans,

cen-

consent esse prohibita. Ita Filiucius, Azorius, & alij, quorum sententia communiore usu videtur esse recepta.

31. Econtrà Bonacina *loc. cit.* & quidam alij volunt, in dicta refectiuncula non tam strictè prohiberi cibi qualitatem, sicuti interdicitur quantitas: unde dictus Author admittit, posse licitè sumi jusculum, modò non sit de cibis prohibitis, comedi pisciculum, aut exiguam partem piscis majoris; imò plures res in eadem Collatione degustari posse, dummodò cibi quantitas non excedatur, neque Collatio transeat in cœnam, nec aliud præceptum obstat. Et hæc quoad diversitatem sententiarum.

32. Altera pars datæ responsionis, videlicet in hoc attendendam esse receptam consuetudinem locorum, ex eo patet: quia refectiuncula illa est introducta per consuetudinem, ergo juxta hujus limites poterit sumi. Sic in partibus hisce Septentrionalibus passim pro Collatione admittitur caseus unà cum ovis frigidis, quamvis hi cibi præ cæteris nutriant, atque in alijs terris prohibeantur. Quod autem de jusculis calidis addit Bonacina, id consuetudo hæctenus recepta non videtur admittere, nisi in casu debiliore complexionis, vel aliâ justâ causâ interveniente: prout forsan inter Personas nobiliores delicatioribus assuetas, aut studijs gravioribus defatigatas, quandoque fieri solet.

33. Quæritur V. circa tertiam Jejunij conditionem, An sit peccatum mortale, notabiliter anticipare tempus ordinariæ comestionis in die Jejunij, v. g. per unam, vel alteram horam? Resp. Non desunt equidem Doctores, qui putant, hoc esse peccatum mortale, si absque justa causâ fiat; pro qua sententia citatur Navarrus *c. 21. Manualis, n. 27.* Covarruvias, Cajetanus, & nonnulli alij: dicendum tamen cum communiore, & probabiliori Doctorum, id non esse peccatum mortale, sed veniale solum, si fiat absque justa causa. Ratio est: quia non violatur substantia præcepti Jejunij, sed tantum circumstantia quædam accidentalis. Lessius *lib. 4. de just. & jure, cap. 2. n. 13.* & alij.

34. Dicitur, *sed veniale tantum, si fiat absque justa causa*: quia tunc fit aliqua inordinatio. Quòd si verò justa causa subsit, utputà iter sit ineundum, si hospites dimittendi, aut hujusmodi, nullum erit peccatum, ne quidem veniale.

35. Quæritur VI. Utrum similiter ille peccet, qui manè sumit Collationem cæteroquin sumi solitam, & prandium usque ad vespas vel noctem differt? Respondet Bonacina

ll. Sententia.

In praxi attendenda est recepta locorum consuetudo.

Quale peccatum sit, anticipare tempus comestionis?

quid, si justa causa subsit?

An sit peccatum, si manè

11111.

Collatione
differe
prandium
ad vespe-
ram?

num. 6. & Layman num. 10. cum alijs communiter, id continere peccatum veniale. si fiat absque causa. eò quòd pervertatur ne- cepta consuetudo: nullum, si justa causa interveniat. v. g. copia negotiorum, non permittentium sumptionem prandij in mèri- die, vel periculum infirmitatis, &c. Verùm Matrius *cit. disp. 12. n. 8.* Reginaldus *lib. 4. num. 186.* Azorius, & quidam alij, proba- bile esse censent, talem (dummodò sumat refectiunculam horâ consuetâ prandij, & non priùs, nisi adsit alia justa causa) nec ve- nialiter peccare, licèt sine speciali causa differat prandium ad noctem. Rationem dant: quia talis modus neque ex toto, ne- que ex parte, solvit substantiam jejuniij: quinimò hic modus je- junandi magis conducit ad corporis afflictionem, unde & olim in Ecclesiâ primitivâ refectio sumebatur ad vesperam.

QUÆSTIO III.

Quæ sit obligatio Jejuniij?

Jejuniâ solo
jure Ecclie
sacrosanctis
statuta sunt

36. **C**ONCL. I. Omnia Jejuniâ solo jure humano, seu ex præcepto Ecclesiæ instituta sunt, quamvis Jejuniû Quadragesimale, nec non Jejuniâ Quatuor anni Tem- porum ex Apostolica traditione descendant. Ita communis. Ratio est: quia si Jejuniâ essent Juris Divini, sive à Christo Domi- no instituta, non potuisset tanta variatio circa ea intervenire, quantam ex consuetudine varijs locis & temporibus patet esse inductam; siquidem contra Jus Divinum non valet consuetu- do, *cap. ult. de Consuetudine.*

Jejuniâ
Quadrage-
simale ab A-
postolis in-
stitutam.

37. Cæterum sub Jure humano Ecclesiastico comprehen- dentur ordinationes Apostolorum, quas ipsi ut Rectores Eccle- siarum fecerunt. Et quidem Jejuniû Quadragesimale, ad ex- emplum Christi Domini per quadraginta dies jejunantis, ab Apo- stolis fuisse institutum, patet ex Canone 68. Apostolorum: unde D. Leo *Serm. 6. de Quadragesima* ait: *Apostolica institutio quadra- ginta dierum jejunijs impleatur.* Et hoc ipsum alijs SS. Patres passim docent. Verùm quidem est quòd S. Ambrosius *Serm. 25.* alle- rat, *indictam esse Quadragesimam à Domino.* At hujusmodi dictum ex eo salvatur, quia Apostoli ad Christi imitationem, & ex Divi- no instinctu illud Jejuniû præceperunt.

Quæ de
Quatuor
anni Tem-
poribus?

38. Porrò Quatuor anni Tempora instituit S. Callixtus Pæ- pa I. quibus Jejuniû ex Apostolica traditione accèptum ab omnibus servaretur; ut habetur in Breviario Romano, & *Le- gis.*